

مقایسه برخی از پتانسیل‌های اقلیمی در استان‌های خراسان جنوبی و گلستان بر کشت زعفران

محبوبه رحمانی خلیلی^۱، محمداسماعیل اسدی^{۱*}، علی محمدی ترکاشوند^۲، ابراهیم پذیرا^۴

^۱ دانشجوی دکترا فیزیک و حفاظت خاک، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران؛ mahboobehr655@gmail.com

^۲ دانشیار و عضو هیئت علمی آبیاری و زهکشی، مرکز تحقیقات و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی استان گلستان؛ iwc977127@yahoo.com

^۳ دانشیار و عضو هیئت علمی خاکشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران؛ m.torkashvand54@yahoo.com

^۴ استاد و عضو هیئت علمی آبیاری و زهکشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران؛ ebrahim pazira@gmail.com

چکیده

با بررسی عوامل هواشناسی بر عملکرد زعفران و تعیین مناطق مستعد کشت زعفران می‌توان در راستای توسعه کشاورزی و اقتصادی در سایر مناطق مستعد از نظر اکولوژیک و اقلیمی پیشرفت زیادی نمود. در پژوهش حاضر آمار و داده‌های هواشناسی شامل درجه حرارت حداقل، حداکثر و میانگین دما، رطوبت نسبی و میزان نزولات جوی در شهرستان‌های زعفران خیز استان خراسان جنوبی (بشرویه، بیرجند، قائن و فردوس) و مقایسه آن با روستای وامان استان گلستان در یک دوره ۵ ساله به همراه عملکرد زعفران در این دوره جمع‌آوری و با استفاده از نرم‌افزار SPSS معادلات رگرسیون برآورد گردید. پس از بررسی به‌عمل آمده، مشاهده شد که عملکرد زعفران در هر چهار ایستگاه فردوس، قائن، بشرویه و بیرجند به‌طور معنی‌داری کمتر از وامان بود. می‌توان نتیجه گرفت که منطقه وامان به‌دلیل حداقل میانگین دما، میزان بارندگی سالیانه و رطوبت نسبی بالاتر و حداکثر میانگین دمای پایین‌تر دارای عملکرد بیشتری نسبت به استان خراسان بوده و یکی از دلایل کاهش عملکرد زعفران در استان خراسان در این تحقیق را عدم کاربرد داده‌های هواشناسی و اقلیمی برای کشت زعفران و انجام آبیاری بدون در نظر گرفتن نیازهای دمایی و شرایط اقلیمی برشمرد. در استان گلستان با توجه به بالا بودن بارندگی نسبت به استان خراسان و نیز همسو بودن زمان بارندگی با دوره رشد زعفران، می‌توان کشت زعفران را از لحاظ بارندگی در برخی نقاط آن انجام داد، ولی از آنجا که در طول دوره رشد به حداکثر ۳۰۰ میلی‌متر آب نیاز دارد شرایط مطلوب‌تری از نظر بارندگی برای کاشت این گیاه وجود خواهد داشت.

کلمات کلیدی: اقلیم، رگرسیون، زعفران، شاخص‌های دمایی.

مقدمه

یکی از مهم‌ترین عوامل موثر در فعالیت‌های انسان به‌ویژه در بخش کشاورزی، آب و هوا است، به‌طوری‌که هر کشتی در هر منطقه‌ای باید با توجه به شرایط اقلیمی انجام شود و در غیر این صورت عملیات کشاورزی ممکن است با شکست مواجه شود. محدودیت‌ها و مرزهای تولید محصولات کشاورزی وابسته به شرایط اقلیمی است (Mohammadi, 2006). تاثیر عوامل آب‌وهوایی بر کشاورزی از سایر فعالیت‌ها بیشتر بوده و به همین دلیل شناخت روابط متغیرهای اقلیمی بر محصولات اهمیت و ارزش اقتصادی و اجتماعی بالایی برای کشورها دارد (Koozehgaran et al., 2011).

^۱ - محمداسماعیل اسدی - iwc977127@yahoo.com